

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ

ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΔΗΜΟΣΙΑΣ
ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΘΝΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

ΣΧΕΔΙΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΣΕΙΡΑ*	ΚΣΤ' ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΣΕΙΡΑ «ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΣΒΩΛΟΣ»
ΤΜΗΜΑ*	
ΚΥΚΛΟΣ*	
Τίτλος Μαθήματος / Εργαστηρίου*	26-ΔΙΑΛΕΞΗ-01: ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΙΣΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΑΞΙΟΚΡΑΤΙΑΣ ΣΤΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ
Κωδικός Μαθήματος / Εργαστηρίου*	
Σύντομη Περιγραφή Μαθήματος / Εργαστηρίου	Η διάλεξη θα διαρθρωθεί σε τρεις (3) αλληλοσυμπληρούμενες ενότητες. Στην 1η ενότητα θα εξεταστούν ορισμένες βασικές αρχές της δημόσιας διοίκησης, όπως είναι η αρχή της νομιμότητας, η αρχή της ισότητας και η αρχή της αξιοκρατίας και συζητούνται συνοπτικά θέματα που αφορούν σε θέματα χρηστής διοίκησης του δημοσίου τομέα. Στη 2η ενότητα θα παρουσιαστεί συνοπτικά το θεσμικό πλαίσιο καταπολέμησης των διακρίσεων, με σκοπό να προσφέρει την απαραίτητη πληροφόρηση για τους σημαντικούς σταθμούς σε διεθνές επίπεδο, την ευρωπαϊκή θεσμική πλαισίωση, καθώς και το πλαίσιο απαγόρευσης των διακρίσεων, όπως επίσης και την προώθηση της ισότητας σε εθνικό επίπεδο. Στην 3η ενότητα θα καλυφθούν θέματα που σχετίζονται με τις διακρίσεις και τη διαχείριση της διαφορετικότητας, με εστίαση σε ορισμένες εννοιολογικές αποσαφηνίσεις (π.χ. άμεση διάκριση, έμμεση διάκριση, πολλαπλές διακρίσεις κ.λπ.), ενώ επισημαίνεται το πεδίο των έμφυλων διακρίσεων στη δημόσια διοίκηση. Επιπλέον, θα παρουσιαστούν πρακτικές ενσωμάτωσης της διαχείρισης της διαφορετικότητας στον δημόσιο τομέα (σχέδιο δράσης). Τέλος, όλα τα προαναφερόμενα θα κατανοηθούν μέσω μελετών περίπτωσης (case studies) και παραδείγματα παραβίασης διακρίσεων στον δημόσιο τομέα, ενώ επιπλέον θα παρουσιαστεί πλάνο δράσης για την καταπολέμηση των διακρίσεων στη δημόσια διοίκηση και θα παρουσιαστεί

* Τα πεδία συμπληρώνονται από την ΕΣΔΔΑ

	ενδεικτικά μια προτεινόμενη Χάρτα της διαφορετικότητας στην Ελλάδα.	
Συνολικές Ώρες	Επτά (7) ώρες	
Στόχος Μαθήματος	Στόχος της διάλεξης είναι να παρουσιάσει το θεσμικό και νομικό πλαίσιο που διέπει τη δημόσια διοίκηση σε θέματα ισότητας, αξιοκρατίας και καταπολέμησης των διακρίσεων, καθώς και τις σχετικές δράσεις που λαμβάνονται προς αυτή την κατεύθυνση.	
Ειδικοί στόχοι:	Ειδικοί στόχοι της διάλεξης είναι: α) η κατανόηση από τους/τις σπουδαστές/-τριες του θεσμικού πλαισίου για την προώθηση της ισότητας και την άρση των διακρίσεων, β) η ενίσχυση της δυνατότητας των σπουδαστών/-τριών να οργανώνουν και να εφαρμόζουν πρακτικές στον χώρο εργασίας τους που θα στηρίζονται στις αρχές της ισότητας, της αξιοκρατίας και της ισότιμης αντιμετώπισης των ατόμων. Αναλυτικότερα:	
1. Γνώσεις	Ανάπτυξη γνώσεων για τα θέματα: α) θεμελιωδών αρχών και εννοιών της δημόσιας διοίκησης, β) θεσμικού πλαισίου καταπολέμησης των διακρίσεων σε διεθνές, ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο, και γ) τρόποι και μέσα διαχείρισης της διαφορετικότητας στη δημόσια διοίκηση, μέσω πρακτικών εφαρμογών (πλάνο δράσης, χάρτα διαφορετικότητας).	
2. Δεξιότητες	Ανάπτυξη επαγγελματικών και κοινωνικών δεξιοτήτων (π.χ. αποδοτικότητα, αποτελεσματικότητα κ.λπ.) για τη διαχείριση θεμάτων ισότητας, αξιοκρατίας και σεβασμού της ποικιλομορφίας και διαφορετικότητας των ατόμων, έτσι ώστε να καταπολεμούνται οι διακρίσεις και να παρέχονται και πιο ποιοτικές υπηρεσίες προς τους άνδρες και τις γυναίκες πολίτες.	
3. Στάσεις/Συμπεριφορές	Ανάπτυξη πλαισίου αξιών, στάσεων και συμπεριφορών που προωθούν τον σεβασμό, την ενσυναίσθηση, την ευθυκρισία και την αλληλεγγύη στη διαχείριση ζητημάτων που άπτονται στην προώθηση της ισότητας και της καταπολέμησης των διακρίσεων.	
Μέθοδοι Διδασκαλίας / Εκπαιδευτικές Τεχνικές	Εισήγηση, Καταιγισμός ιδεών, Χιονοστιβάδα, Ερωτήσεις-απαντήσεις, Μελέτες Περίπτωσης, Προβολή Video, Συζήτηση, Παιχνίδι ρόλων	
Αξιολόγηση Μαθήματος / Εργαστηρίου (Σημειώστε με Χ)	-	Ανοικτές Ερωτήσεις Γνώσεων – Μελέτη Περίπτωσης (θεωρητικά μαθήματα κυρίως)
	-	Ερωτήσεις Πολλαπλής Επιλογής
	-	Εκπόνηση ατομικής εργασίας και παρουσίασης
	-	Εκπόνηση ομαδικής εργασίας και παρουσίασης
	-	Συνδυασμός των παραπάνω (προσδιορισμός βαθμολόγησης)
	-	Άλλη, προσδιορίστε:
Προϋποθέσεις Υποδομών	Οπτικο-ακουστικά μέσα	
Απαραίτητα Εκπαιδευτικά Μέσα	H/Y - Ppt, χαρτοπίνακας, ασπροπίνακας, Internet (youtube)	

Απαραίτητο Λογισμικό	Microsoft Office, ηλεκτρονική πλατφόρμα εξ' αποστάσεως εκπαίδευσης, internet	
Εκπαιδευτικό – Υποστηρικτικό Υλικό (Σημειώστε με Χ)	X	Σημειώσεις Εισηγητή/-τριας
	X	Παρουσιάσεις Εισηγητή/-τριας
	X	Μελέτες Περίπτωσης
	X	Άρθρα – Μελέτες – Αποσπάσματα
	X	Θεσμικό Πλαίσιο – Νόμοι
		Πρότυπα
	X	Εγχειρίδια Χρήσης
	X	Ψηφιακό Υλικό – Λογισμικό
	X	Διαδικτυακοί Τόποι
	X	Σχετική Βιβλιογραφία

**ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ / ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ
ΚΑΤΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ**

α/α	Τίτλος Διδακτικής Ενότητας	Αναλυτική Περιγραφή Διδακτικής Ενότητας	Διάρκεια (ώρες)
1	ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ	Στην 1η ενότητα εξετάζονται ορισμένες βασικές αρχές της δημόσιας διοίκησης, όπως είναι α) η αρχή της νομιμότητας, β) η αρχή της ισότητας και γ) η αρχή της αξιοκρατίας και συζητούνται συνοπτικά θέματα που αφορούν σε θέματα χρηστής διοίκησης του δημοσίου τομέα. Επίσης, παρουσιάζονται μελέτες περίπτωσης και παραδείγματα από τη δημόσια διοίκηση.	1,5
2	ΤΟ ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗΣ ΤΩΝ ΔΙΑΚΡΙΣΕΩΝ	Στη 2η ενότητα παρουσιάζεται συνοπτικά το θεσμικό πλαίσιο καταπολέμησης των διακρίσεων, με σκοπό να προσφέρει την απαραίτητη πληροφόρηση για: α) τους σημαντικούς σταθμούς σε διεθνές επίπεδο, β) την ευρωπαϊκή θεσμική πλαισίωση, καθώς και το πλαίσιο απαγόρευσης των διακρίσεων, και γ) την προώθηση της ισότητας σε εθνικό επίπεδο. Επίσης, παρουσιάζονται μελέτες περίπτωσης και παραδείγματα από τη δημόσια διοίκηση.	2
3	ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ ΚΑΙ Η ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ	Στην 3η ενότητα καλύπτονται θέματα που σχετίζονται με τις διακρίσεις και τη διαχείριση της διαφορετικότητας, με εστίαση σε ορισμένες εννοιολογικές αποσαφηνίσεις (π.χ. άμεση διάκριση,	3,5

		έμμεση διάκριση, πολλαπλές διακρίσεις κ.λπ.), ενώ επισημαίνεται το πεδίο των έμφυλων διακρίσεων στη δημόσια διοίκηση. Επίσης, παρουσιάζονται μελέτες περίπτωσης και παραδείγματα από τη δημόσια διοίκηση. Επιπλέον, παρουσιάζονται πρακτικές ενσωμάτωσης της διαχείρισης της διαφορετικότητας στον δημόσιο τομέα (σχέδιο δράσης) και αναπτύσσεται ενδεικτικά μια προτεινόμενη Χάρτα της διαφορετικότητας στην Ελλάδα	
--	--	--	--

--	--

Βιβλιογραφία	
---------------------	--

- Ακριβοπούλου, Χρ. & Ανθόπουλος, Χ. (2015). Εισαγωγή στο Διοικητικό Δίκαιο, ηλεκτρ. βιβλ.] Αθήνα: Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών, text at: <http://users.uoa.gr/~ahatzis/Akrivopoulou-Anthopoulos2.pdf>
- Bojarski, L., Chopin, I., Cohen, B., Do U., Farkas, L. & Iordache, R. (2012). Εγχειρίδιο κατάρτισης καταπολέμησης των διακρίσεων: «Σεμινάρια ευαισθητοποίησης στους τομείς της μη διάκρισης και της ισότητας για οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών», Human European Consultancy-Migration Policy Group, text at: https://www.migpolgroup.com/_old/public/docs/Greece.pdf
- Γέροντας, Α., Λύτρας, Σ., Παυλόπουλος, Π., Σιούτη, Γ., Φλογαίτης, Σ. (2010). Διοικητικό Δίκαιο, Αθήνα: εκδ. Σάκκουλα ΑΕ.
- Γκασούκα, Μ. & Γεωργαλλίδου, Μ. (2018). Οδηγός Χρήσης μη Σεξιστικής Γλώσσας στα Διοικητικά Έγγραφα, Αθήνα: Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων, text at: <http://www.isotita.gr/wp-content/uploads/2018/01/%CE%9F%CE%B4%CE%B7%CE%B3%CF%8C%CF%82-%CE%BC%CE%B7-%CF%83%CE%B5%CE%BE%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AE%CF%82-%CE%B3%CE%BB%CF%8E%CF%83%CF%83%CE%B1%CF%82.pdf>
- Γκερμότση, Β., Μοσχοβάκου, Ν. & Παπαγιαννοπούλου, Μ. (2017). Οδηγός για την Ένταξη της Οπτικής του Φύλου στις Δράσεις των Οργανώσεων της Κοινωνίας των Πολιτών, Αθήνα: Ίδρυμα Μποδοσάκη, text at: <https://s3.amazonaws.com/webprofile-ngos/Files/57/Gender%20Manual%20-%20Web%20Version%20-%20GR.pdf>
- Δαγτόγλου, Π. (2012). Γενικό Διοικητικό Δίκαιο, 6η έκδοση, Αθήνα-Θεσσαλονίκη: εκδ. Σάκκουλα.
- Δεληγιάννη-Δημητράκου, Χρ. (2012). «Πολλαπλές διακρίσεις: συγκριτική προσέγγιση», Επιθεώρηση Εργατικού Δικαίου, τ. 71ος, 2012 σ. 961 επ.
- Dimain (2018). Πρακτικός Οδηγός για την Χάρτα Διαφορετικότητας της Ελλάδας. Στρατηγικός τρόπος σκέψης για τη Διαχείριση της Διαφορετικότητας και της Ενσωμάτωσης στον Χώρο Εργασίας, text at: http://www.dimain.eu/images/Guide/DIMAIN_Diversity_Charter_Guide_GR_GR.pdf
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2017). Ποιότητα της Δημόσιας Διοίκησης. Θεματικό ενημερωτικό δελτίο ευρωπαϊκού εξαμήνου, text at: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/file_import/european-semester_thematic-factsheet_quality-public-administration_el.pdf
- FRA/Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (2011). Εγχειρίδιο σχετικά με την ευρωπαϊκή νομοθεσία κατά των διακρίσεων, Στρασβούργο: Συμβούλιο της Ευρώπης, text at:

https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/1510-FRA-CASE-LAW-HANDBOOK_EL.pdf

- Καμτσίδου, Ι. (2018). Ισότητα και αξιοκρατία: Το Συνταγματικό πλαίσιο επιλογής του ανθρώπινου δυναμικού στον δημόσιο τομέα, *Pro Justitia*, τ.1, text at <http://ejournals.lib.auth.gr/projustitia/article/view/6372/6506>
- Κοντιάδης, Ξ. (επιμ.) (2006). Πέντε Χρόνια μετά τη Συνταγματική Αναθεώρηση του 2001, τ. Β', Κέντρο Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου, Αθήνα-Κομοτηνή: εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα.
- Κοφίνης, Σ. (2016). *Ισότητα και απαγόρευση των διακρίσεων*, Αθήνα: Εκδόσεις Σάκκουλα ΑΕ.
- Κτιστάκη, Σ. (2009). *Εισαγωγή στη Διοικητική Επιστήμη*, Αθήνα: Παπαζήσης.
- Λυκοβαρδή, Κ. & Βερέμης, Δ. (επιμ.) (2017). *Οδηγός Ίσης Μεταχείρισης: Εγχειρίδιο για Δημοσίους Υπαλλήλους*, Αθήνα: Συνήγορος του Πολίτη, text at: https://www.synigoros.gr/resources/im_odigos_web_o_sevasmos_kanei_ti_diafora_gr.pdf
- Μακρυδημήτρης, Α. (2013). *Διοικητική Επιστήμη II: Προσεγγίσεις στη Θεωρία των Οργανώσεων*, Ε' έκδοση, Αθήνα-Θεσσαλονίκη: Σάκκουλας.
- Μακρυδημήτρης, Α. (2007). *Δημόσια Διοίκηση. Στοιχεία Διοικητικής Οργάνωσης*, β' επιμ., Αθήνα-Θεσσαλονίκη: Σάκκουλας.
- Μπαλούρδος, Δ. & Χρυσάκης, Μ. (επιμ.). *Καταπολέμηση των Διακρίσεων: Τάσεις, Προκλήσεις, Πολιτικές*, Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών (ΕΚΚΕ), Αθήνα: εκδ. Παπαζήση.
- ΟΚΕ / Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (2018). *Εκπαιδευτικό Υλικό για Φορείς και Οργανισμούς της Δημόσιας Διοίκησης. Πρόγραμμα JUST /2015/RDIS/AG «Καταπολέμηση των πολλαπλών διακρίσεων στην Ελλάδα: Προώθηση της ισότητας μέσω της ενεργητικής συμμετοχής και της διαμόρφωσης πολιτικών*, text at: <https://docplayer.gr/143485312-Ekpaideytiko-yliko-gia-foreis-kai-organismoyis-tis-dimosias-dioikisis.html>
- Πραβίτα, Μ. (2018). Η αναδιοργάνωση των υπηρεσιακών συμβουλίων των δημόσιων υπαλλήλων. *Επαγγελματισμός έναντι πολιτικοποίησης, Ελληνική Επιθεώρηση Πολιτικής Επιστήμης*, 44(1), 49-75.
- Στρατηγάκη, Μ. (2013). Η πολιτική της ισότητας των φύλων στη δίνη της οικονομικής κρίσης, *Ελληνική Επιθεώρηση Πολιτικής Επιστήμης*, τχ. 41, σσ. 60-83.
- Συνήγορος του Πολίτη (2012). *Σχέσεις Δημοσίων Υπαλλήλων και Πολιτών: Οδηγός Ορθής Διοικητικής Συμπεριφοράς*, Υπουργείο Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, Αθήνα: Εθνικό Τυπογραφείο, text at: http://www.ydmed.gov.gr/wp-content/uploads/20120419_oods54_odigos_orthis_dioikitikis_siberiforas.pdf
- Χρυσανθάκης, Χ. (2006). *Εισηγήσεις Διοικητικού Δικαίου*, Αθήνα: εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη.

Διαδικτυακοί Τόποι

- ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΙΣΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ, <http://www.isotita.gr/>
- ΕΘΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ (ΕΕΔΑ), <http://www.nchr.gr/>
- EQUALITY AND NON-DISCRIMINATION /UN, <https://www.un.org/ruleoflaw/thematic-areas/human-rights/equality-and-non-discrimination/>
- ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ,

<https://www.echr.coe.int/Pages/home.aspx?p=applicant/s/gre&c=>

- EUROPEAN INSTITUTE FOR GENDER EQUALITY, <https://eige.europa.eu/>
- EUROPEAN OBSERVATORY OF WORKING LIFE, <https://www.eurofound.europa.eu/observatories/eurwork/industrial-relations-dictionary/equal-treatment>
- ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ (ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΝΤΑΞΗ), <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1437&langId=el>
- ΚΕΝΤΡΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΓΙΑ ΘΕΜΑΤΑ ΙΣΟΤΗΤΑΣ (ΚΕΘΙ), <https://kethi.gr/>
- ΟΔΗΓΟΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ, <http://www.odigostoupoliti.eu/>
- ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΘΕΜΕΛΙΩΔΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ (FRA), https://europa.eu/european-union/about-eu/agencies/fra_el
- ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ / ΙΣΗ ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΗ <https://www.synigoros.gr/?i=equality.el>
- ΤΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΣΤΗΝ ΕΕ: ΘΕΜΕΛΙΩΔΗ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ, <https://eur-lex.europa.eu/summary/chapter/1301.html>
- UN WOMEN, <https://www.unwomen.org/en>

Ο/Η Εισηγητής/τρια

ΣΤΑΜΑΤΙΑ ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΥ

